

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Quo pacto Deus ad supernaturales actus cum libero nostro arbitrio
concurrat. disp. 36.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

quo ad perseverandum in gratia indigemus quibus includas.

disputat. 14. memb. 3. disputat. 17. & sequentibus dicebamus viros iustos indigere, vt diu in accepta iustitia perseuerent. Etenim auxilium illud, vt eisdem in locis dicebamus, non est simplex, quod semel tantum impendatur, sed multiplex, quo per temporis spacia variè nobis Deus subuenit ne in lethale peccatum ruamus, nunc hostem comprimendo, ne impugnet, nunc timorem, aut aliù pium affectum variis modis excitando, nunc auxiliis gratiæ propriè dictæ liberi arbitrij vires augendo, variisque aliis modis opitulando. Quare quò auxilium quotidianum ex pluribus, potentioribusque eiusmodi auxiliis coalerit, eò pauciora auxilia gratiæ in eo sufficient ad diu iustitiam semel acceptam conseruandam.

Quia ergo facilè cuique erit manifestum, quoniam pacto libertas arbitrij nostri cum iis particularibus auxiliis cõsentiat, quæ inter gratiæ auxilia peculiariter non annumerantur, eò quòd talia auxilia ferè solum sint, vel remotiones tentationum & impedimentorum, quòd faciliùs libera nostra voluntate ad Deum accedamus, viamque mandatorum illius curramus, vel quasi suasiones, & inuitationes ad id, quæ proinde auxilia liberum nostrum assensum, accessum, & cursum relinquunt: sequentibus disputationibus solum nobis erit sermo de iis auxiliis, à quibus actus credendi, sperandi, diligendi aut penitendi, quibus aditus liberè se ad gratiam gratum facientem disponit, habet, quòd supernaturales sint, & quales ad salutem oportet, tamquam dispositiones ipsi iustificationis dono commensurate, ac accommodatæ: nec non de iis auxiliis quibus similia opera, post iustificationis donum adeptum, exercentur. Quamuis autem magna ex parte disputat. 8. 9. & 17. explicata sint, neque illa sint hoc loco repetenda, aliquid tamen est addendum, vt vis & qualitas horum auxiliorum, ordòque ac influxus totus Dei nobiscum ad eas actiones plenius intelligatur, fiatque magis perspicuum, quantum actiones illæ à libero arbitrij nostri influxu pendeant, eique tribuendæ sint, & quo pacto nostra libertas in illis exercendis cum eiusmodi gratiæ auxiliis, diuinòque ad eandem actionem influxu consentiat. Lectorem autem precor, vt pendulum patiatur intellectum, quouisque re hæc diffìcili per partes variis disputationibus paulatim explicata, tandem seriem totam diuini influxus ad has actiones, simulque cooperationem nostram, nec non quid ad vnamquamque earum conferant in particulari auxilia, quibus Deus nobiscum cooperatur, nõsque ipsos præuenit, explicemus.

DISPUTATIO XXXVI.

Quo pacto Deus ad supernaturales actus cum libero nostro arbitrio concurrat.

Disputatione octaua, & sequentibus satis dilucidè ostendimus, quatenus tum à libero nostro arbitrio, tum etiam à conatu Ecclesiæ pendeat collatio eiusmodi gratiarum præuenientium, esto ex sola Dei misericordia, ac merè gratis, & non propter bonù aliquem vsum liberi arbitrij à Deo conferantur, neque omnibus distribuuntur æqualiter. Ostendimus præterea Deum semper præsto esse vnicuique, facere volenti quod in se est, tantum vt minimam harum gratiarum conferre, quantum ei sit satis, vt iustificationis donum, vitamque æternam consequatur. Ostendimus insuper de fide esse eiusmodi gratias præuenientes, etiam quando Deus per

A eas iam actus existentes liberum nostrum arbitrium excitat ad credendum, sperandum, diligendum, aut penitendum vt oportet, nullam necessitatem libero arbitrio imponere, sed illi integrum esse gratiæ ita excitanti non consentire, atque adeò nec credere, nec sperare, nec diligere, aut penitere, vt inuitatur, causamque gratiam excitantem in suam ipsius perditionem relinquere: atque ita definitum esse in Concilio Tridentino sess. 6. cap. 5. & canon. 4.

B His ita constitutis, cum tangere Deo ac excitante nostrum arbitrium per auxilium gratiæ præuenientis, liberum illi sit consentire, aut non consentire atque adeò elicere, vel non elicere actum credendi, sperandi, aut penitendi, constat profectò liberum nostrum arbitrium, & gratiam illam præuenientem, esse duas partes vnius integræ causæ actus credendi, sperandi, aut penitendi prout ad salutem oportet, singulòsque eiusmodi actus pendere ab influxu tam liberi arbitrij, quàm gratiæ præuenientis: atque à libero quidem arbitrio habere vt actus illi quoad substantiam sint credere, sperare, aut penitere: ab influxu verò gratiæ præuenientis habere, vt sint supernaturales & quales ad salutem sunt necessarij. Quare quiuis illorum actuum totus est à libero arbitrio, & totus à gratia præueniente, seu à Deo per eam tamquam per supernaturale instrumentum in eundem actum influente: at à neutro est, vt à tota & integra causâ, sed vt à parte integræ causæ.

C Gratiam præuenientem rem esse distinctam ab actibus, ad quos liberum arbitrium à Deo per eam excitatur, tamen non defuerit, qui contrarium dixerit, satis est perspicuum. Actus namque illi à libero emanant arbitrio: gratia verò præueniens minimè. Item gratia illa causa est efficiens vnà cum libero arbitrio eorundem actuum: causa verò efficiens res est distincta à suo effectu. Præterea gratia illa potest causa reddi, libero arbitrio non consentiente, neque cooperante ad actus, ad quos hominem excitat, & à Deo conferuntur: ergo res est omnino ab eis distincta.

D Cum autem tam liberum arbitrium, quàm gratia præueniens sint causæ secundæ actuum credendi, sperandi, & penitendi, vt oportet: nulla verò causa secunda, etiam si supernaturalis sit, efficere quequã possit, nisi à Deo influente simul immediatè per concursum generalem in effectum adiuuetur, idque propterea quòd omnis vniuersim effectus sicut à Deo pendet immediatè, vt conseruetur, ita etiam vt fiat, vt disputat. 25. & sequentibus ostensum est: siquid sanè constat, vt liberum arbitrium vnà cum

E gratia præueniente producat quemcumque illorum actuum, necessarium esse, vt Deus quoque vnà cum illis immediatè in actum producendum per concursum suum vniuersalem influat. Quòd fit, vt quiuis illorum trium actuum, licet sit vnica actio (cui suus sit proprius assignandus terminus productus, vt quaest. 12. art. 2. huius primæ partis ostensum est) tres nihilominus habeat partes vnius integræ causæ, à qua ita emanat totus, vt à singulis etiam partibus, partialitate, vt vocant, causæ totus etiam emanet, diuerso tamen modo. Etenim à Deo influente per solum concursum generale emanat vt à causâ vniuersali, à qua proinde nõ habet magis quòd sit assensus credendi, aut dolor de peccatis quàm vel actus oppositus, vel actus cuiusuis alterius potentie. Ab influxu verò liberi arbitrij, vnà cum notitiis & ceteris necessariis, vt quoad substantiã actus producatur, habet tamquam à causâ particulari, vt quoad substantiam actus, sit potius assensus fidei, aut dolor de peccatis, quàm aliquis alius diuersus actus. A gratia verò præueniente, seu à Deo vt per illam tamquã per suum

Gratia præueniens, & liberum arbitrium, vnà sunt causæ integræ actuum qui ad iustificationem requiruntur.

Gratia præueniens res est distincta ab actibus ad quos excitat.

Etiã generali Dei concursu ad actum iustificationis esse opus.

instrumentum vnâ ^{sibi} libero arbitrio influit in eundem actum, habet vt sit actus supernaturalis specie distinctus ab actu purè naturali credendi, aut dolendi de peccatis, quem liberum arbitrium suis solis viribus tunc eliceret, si cum eo non influeret simul gratia præueniens: quare à concursu Dei per gratiam præuenientem habet actus ille, vt sit dispositio, congruam proportionem & accommodationem habens cum dono iustificationis supernaturali.

Dubium. Antè quàm hæc magis examinemus, atque in lucem eruamus, quæret fortè aliquis, an sine eiusmodi auxiliis gratiæ præuenientis ac excitantis, quibus priùs moueat, & quasi liberum inuiter arbitriū, possit Deus de potentia sua absoluta producere cum libero arbitrio actus fidei, spei, & pœnitentiæ, quales ad iustificationem sunt necessarii, influendo quidem immediatè in eos actus, eo modo quo per concursum generalem influit in actus merè naturales, at peculiari alio longè maiori influxu.

Satisf. Cui quæstioni respondendum est, posse sine dubio Deum id efficere. Quemadmodum enim suprâ in hac prima parte quæst. 12. artic. 3. disputatione 1. ostensum est, posse efficere vt intellectus Beati sine lumine gloriæ conspiciat diuinâ essentiam: eò quòd contradictionem non implicet suo peculiari influxu immediato in visionem compensare influxum in genere causæ efficientis luminis gloriæ in eandem visionem: sic etiam, cum simili modo contradictionem non inuoluat compensare influxum, quo gratia præueniens in genere causæ efficientis in illos actus influit, poterit Deus de potentia absoluta tanto ac tali influxu immediato in eosdem actus cum libero arbitrio cooperari, vt efficiantur tales, quales essent, si præueniens gratia antecederet, maxime si, vt non pauci doctores Scholastici affirmant, liberum arbitrium sine auxilio gratiæ possit eos actus quoad ipsorum substantiam producere.

DISPUTATIO XXXVII.

Particularia Dei auxilia magis explicantur, & Soti ac Vega circa hæc opinio excluditur.

Genetia Soti, ac Vega de duplici auxilio supernaturali.

Dominicus à Soto primo de natura & gratia, cap. 16. & Andreas à Vega, lib. 6. in Concilium Tridentinum cap. 6. 7. 8. & 9. affirmant, liberum arbitrium ad elicendum quemcumque prædictorum actuum, præter auxilium particulare gratiæ præuenientis, indigere auxilio alio particulari quo Deus cum libero arbitrio immediatè concurrat, illudque moueat ad eosdem actus. Primum appellant gratiæ præuenientis ac excitantis auxilium: secundum verò gratiæ coadiuuantis. Primum dicunt frustrari interdum, dum liberam arbitrium, motum & excitatum per gratiam præuenientem, non vult præbere assensum, nec conari ad elicendum actum ad quem inuitatur & excitatur: secundum verò dicunt, nunquam frustrari, sed necessariò agere. liberum arbitrium quoties per illud à Deo mouetur. Cæterum cum ex vna parte afficerent liberum arbitrium non, nisi priùs motum secundo auxilio, elicere eiusmodi actus: ex alia verò dicant præsentem eo auxilio necessariò liberum arbitrium producere tales actus, eò quòd auxilium illud inane reddi nequeat, labor illis est defendere quam ratione, admissa necessitate eiusmodi auxiliij, salua maneat libertas arbitrij ad eos actus elicendos vel non elicendos, confugiuntque ad sensum compositum & diuisum, vixque intelligas quid sibi velint, & quo pacto ea ratione libertatem arbitrij tueatur: qua de te legito Andream

A à Vega lib. 13. in Concilium Tridentinum cap. 13. Addunt præterea, pro ratione intentionis, quæ certitur in eiusmodi auxilio particulari gratiæ coadiuuantis, accipiendam esse quantitatem intentionis actus, quem liberum arbitrium tali auxilio adiutum producit, contritionis videlicet, feruoris assensus fidei, spei, aut dilectionis: *Cum enim, inquit, mouere debent & moueri correlatiua sint, mus ubiq. sibi respondeant, neque fieri, neque intelligi vlla ratione valet, quòd aliquis feruentius contritatur, inuentior emg, aliquem eiusmodi actuum eliciat, quin à Deo potentiori & maiori auxilio gratiæ adiuuetur.*

B Verum multa sunt, quæ mihi in hac doctrina non probantur. In primis non video, præter auxilium particulare gratiæ præuenientis, & concursum Dei generalem, necessarium esse auxilium aliud particulare gratiæ, vt liberum arbitrium aliquem illorum actuum possit elicere. Etenim illa tria vnâ integrè & sufficientem causam illorum complere videntur, vt disputatione præcedente satis à nobis explicatum est: quare, esto Deus quodcumque aliud particulare auxilium denegaret, ex illis solis sequeretur effectus. Neque Concilium Tridentinum Sess. 6. cap. 5. & cano. 4. aliud, quin potius hoc ipsum aperè inuenit: cum ad eos actus, præter excitantem, & præuenientem gratiam, solum dicat requiri liberum influxum nostri arbitrij, quo assentiat, & cum illa cooperetur, defectuque illius dicat frustrari posse præuenientem gratiam, ne actus, ad quem liberum arbitrium excitat, sequatur. Præterea præexistente illustratione intellectus, & actiue fidei supernaturalis, & actu spei etiam supernaturalis in voluntate, atque immisso in voluntatem affectu amoris Dei supernaturalis, quo tanquam præueniente gratia voluntas à Deo excitatur & inuitatur, vt de peccatis suis delectat propter Deum, quo quæso alio auxilio supernaturali indiget voluntas, vt contritionem supernaturalem eliciat: planè satis illi sic adiuta tunc erit, si Deus solum concursum generalem, quo cum cæteris causis secundis concurrere solet, impendat.

C Deinde fallum omnino videtur, & discrepans à dictis Patrum, & Concilio Tridentino locis citatis, asserere gratiam coadiuuantem distinctam esse à gratia præueniente, ac excitante. Illa enim eadem gratia, quæ liberum arbitrium præuenit ac excitat ad actus, quibus se ad iustificationem disponit, dicitur cooperans, si arbitrium cum ea consentiat, atque simul pro sua libertate influat. Id quod non obscure significat Concilium Tridentinum, capite quinto citato dum ait: *Exordium iustificationis in adultis à Dei præueniente gratia sumendum esse, hoc est, ab eius vocatione, qua nullis eorum existentibus meritis, vocantur, vt qui per peccata à Deo auersi erant, per eius excitantem atque adiuuantem gratiam ad conuertendum se ad suam ipsorum iustificationem, eidem gratia liberè assentiendo, & cooperando, disponantur, vt ita iugente Deo cor hominis per Spiritus sancti illuminationem, neque homo ipse nihil agat, in inspirationem illum recipiens, quippe qui illum & abicere potest, neque tamen sine gratia Dei mouere se ad iustitiam coram illo libera sua voluntate possit, &c.* Ecce, Concilium Tridentinum eandem appellat præuenientem, excitantem & adiuuantem gratiam, eidemque gratiæ assentiendo & cooperando ait liberum arbitrium ad iustificationem disponi. Dispositio ergo illa fit cooperante & consentiente libero arbitrio cum gratia præueniente ac excitante, ac proinde cooperante simul cum eodem gratia illa, quæ actum liberè præuenit, & ad eiusmodi actum excitat. Non ergo sunt distinctæ gratiæ, præueniens & cooperans atque adiuuans,